ΕΒΡΑΪΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ [Τοῦ ΣΑΛΙΝ ΑΣΕ]

ΠΙΣΩ ΑΠ' ΤΟΝ ΤΟΙΧΟ

Μακρυὰ ἀπὸ τὴν πόλι, στὴν ἐρημιά, ἦταν ἕνα μεγάλο μαῦρο φρούριο, τριγυρισμένο ἀπὸ ἕνα βαθὺ καὶ πλατὺ ποτόμι· πρὸς τὸ βράδυ, ὅταν ἡσύχαζαν ὅλα ἀκούόταν τὸ δυνατὸ βουητὸ τῶν νερῶν ποὺ κυλοῦσαν.

Τὸ φρούριο ἦταν γεμᾶτο, ἀπὸ φυλακισμένους, ὅλους πολιτικοὺς καταδίκους. Τὴν ἡμέρα ἦταν σὰ νεκρό, ἀλλὰ καὶ σὰν κατακόμβη ποὺ ἔκρυβε μέσα της ἀνθρώπους ζωντανούς. Οἱ φυλακισμένοι κοιμῶνταν ἐπάνω στ' ἀχυρένια στρώματα τους, ἢ περνοῦσαν τὴν ὥρα προσηλώνοντας τὸ βλέμμα στὴν ἄκρη τῆς θερμάστρας ἢ ὅπου ἀλλοῦ ὡς ποὺ ἐνόμιζαν πὼς θὰ τρελλαθοῦν.

Μόλις ὅμως ἐνύχτωνε, τὸ φρούριο ὅλο ζωντάνευε. Ἀπ' ὅλα τὰ μέρη ἀντηχοῦσαν κτυπήματα στοὺς τοίχους, καὶ χάρις στὸ συνθηματικὸ αὐτὸ ἀλφάβητο, ἀρχίζαν μεγάλες συνομιλίες. Κἄποτε τὸ βαρὺ βῆμα κἄποιου φρουροῦ ἐνέκρωνε διὰ μιᾶς ὅλο τὸ κτίριο, ἀλλὰ μόλις ἀπομακρυνόταν ὁ φρουρός, ἡ ζωὴ ξανάρχιζε ἐντονωτέρα. Οἱ φυλακισμένοι συνήθιζαν τὴν ἄρωνη ζωή τους κι' ἐμάθαιναν νὰ μὴ συνεννοοῦνται πιὰ παρὰ μὲ τὰ δάκτυλα. Κατώρθωναν ἀπὸ τοὺς κτύπους νὰ γνωρίζουν ἀκόμη καὶ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴ θέσι τοῦ γείτονός των. Καμμιὰ φορὰ ἐν τούτοις ἐπιθυμοῦσαν νὰ φωνάξουν νὰ μιλήσουν λίγο ἔτσι μόνο γιὰ νὰ δοκιμάσουν ἕνα κοιμισμένο ὄργανο, νὰ ἰδοῦν ἂν ἦταν ἀκόμη σὲ καλὴ κατάστασι.

Μιὰ βραδυά, ποὺ ὅλοι οἱ φυλακισμένοι εἶχαν συνομιλίες, ἀντήχησεν ἔξαφνα ἕνα δροσερὸ δυνατὸ νεανικὸ γέλοιο, μιὰ φωνὴ κορτσίστικη. Οἱ φυλακισμένοι τρόμαξαν· κάτι ἔκτακτο συνέβαινε, καὶ τὰ χτυπήματα τοῦ τοίχου σταμάτησαν διὰ μιᾶς, ἡ φυλακὴ ἐνεκρώθη. Ἀλλὰ ἀκόμα ἀντήχησε τὸ φωτεινὸ γέλοιο ξαφνίζοντας σὰν ξύπνημα νεκροῦ.

Αὐτὴ ποὺ εἶχε γελάσει ἦταν σχεδὸν παιδί. Ὅταν ἦλθαν καὶ τὴν πῆραν ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς μητέρας της, δὲν εἶχε καταλάβει πόσο σοβαρὴ ἦταν ἡ θέσις της. Ἐσηκώθηκε περήφανα κι' ἀκολούθησε τοὺς ἀστυνομικούς, παίρνοντας μιὰ στάσι θεατρική. Ἔπειτα ἀπὸ τέτοια περιπέτεια περίμενε πὼς κάτι σοβαρὸ θὰ συνέβαινε πὼς θὰ ἦταν αὐτὴ ἡ ἡρωΐδα. Μέσα ὅμους στοὺς τέσσερες τοίχους αἰσθάνθηκε ὡς τὰ βαθύτερα τῆς καρδιᾶς της τὴν ἐρημιὰ καὶ τὴ βαρειά της μοῖρα. Ἔκλαιγε πολύ, σιωπηλά, ἔπειτα ἡσύχασε λίγο καὶ σκέφθηκε πάλι πὼς ἦταν ἡρωΐδα. Καθισμένη στὸ στρῶμα της μὲ τοὺς γρόνθους σφιγμένους, ἐτέντωνε τὸ στῆθος σὰν νὰ περίμενε τὶς σφαῖρες. Ἀλλὰ θυμήθηκε πάλι ξαφνικὰ τὴ μοναξιά της, καὶ ξανάβαλε τὰ κλίσματα σὰν μικρὸ παιδάκι.

Τότε ἔτρεξε ὁ φρουρὸς κι' ἔρριξε μιὰ ἄγρια ματιὰ ἀπ' τὸ φεγγίτη. Μόλις εἶδε τὸ μάτι στὸ φεγγίτη τὸ κορίτσι ἔβαλε τὰ γέλοια, κι' ὁ στρατιώτης βλέποντάς την – ἦταν ἡ μόνη γυναῖκα ἐκεῖ μέσα – συγκινήθηκε καὶ χαμογέλασε κι' αὐτός. Εὐθὺς ὅμως ἀναθυμούμενος τὸ καθῆκον, ξαναπῆρε τὸ αὐστηρὸ ὕφος καὶ τὴ χοντρὴ φωνή.

Κι' ἔτσι, γιὰ πρώτη φορά, παραβιάσθηκε ἡ αὐστηρὴ πειθαρχία, στὸ σκοτεινὸ οἰκοδόμημα. Σ' ὅλη τὴ φυλακὴ διεδόθηκε σὰν ἀστραπὴ πὼς ἔφθασε μιὰ νέα γυναῖκα. Πῶς τὸ κατάλαβαν; Δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ διακρίνουν τὸν ἦχο τῆς φωνῆς της, ἀφοῦ τὴν εἶχαν κλείσει πιὰ μέσα στὸ κελλί. Μόνο οἱ χτύποι τοῦ μυστικοῦ ἀλφαβήτου διαπερνοῦσαν τοὺς τοίχους. Δὲν μποροῦσαν καὶ νὰ τὴν ἰδοῦν, γιατὶ τὴν ἔβγαζαν μόνη ν' ἀναπνεύσῃ λίγο. Θ' ἀνεγνώριζαν ὅμως τὸ βῆμα της στὸ διάδρομο, ὅταν περνοῦσε.

Ἦταν μουσικός, καὶ ἀπὸ τὶς πρῶτες μέρες, γιὰ νὰ παρηγορηθῇ ποὺ τὶς ἔλειπε τὸ πιάνο, καθόταν σὲ μιὰ γωνιὰ καὶ μὲ τὸ πόδι της κτυποῦσε τὰ πειὸ ἀγαπημένα της κομμάτια. Οἱ φυλακισμένοι μέσα στὸ σκοτάδι τους, τὴν ἄκουαν πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τους, ἀναγνώριζαν τὸ ρυθμὸ καὶ τραγουδοῦσαν, μέσα τους τὴ θεία μουσική.

Καὶ ὅλο τὸ σκοτεινὸ φρούριο, ἄλλαζε ἀπὸ τὴν παρουσία μιᾶς γυναίκας.

Στὸ πλοῖνό της κελλὶ ἦταν ἕνας νέος. Ὀχτὼ μῆνες τώρα ἦταν μέσα ἐκεῖ, μὰ ἡ καρδιά του ἔμεινε πάντα θερμή. Τὸ πρωὶ ὅταν ξυπνοῦσε ἀνακάθουνταν στὸ στρῶμα του καὶ περνοῦσε ὧρες νὰ ξαναθυμᾶται, τὰ παιδικά του χρόνια ποὺ τοῦ παρουσιαζόνταν σὰν ὄνειρο γλυκό. Ὅλη του ἡ ζωτικότης ἦταν ἀποκοιμισμένη, ἀδιαφοροῦσε ἂν ἔλαμπε ὁ ἥλιος ἔξω, ἢ ἂν ἔβρεχε κατακλυσμός. Θὰ ἔφταναν ὅμως μιὰ πνοὴ γιὰ νὰ ξυπνήσῃ τὴν ψυχή του.

Πίσω ἀπὸ τὸν τοῖχο ἄκουε τὰ βήματα τῆς κόρης, κι' ὅταν τὸ βραδυνὸ χτυποῦσε μὲ τὸ πόδι της μιὰ νυχτωδία τοῦ Σοπέν, αὐτὸς ἐλησμονιῶνταν σὲ γλυκὰ ὀνειροπολήματα.

Βρισκόταν σ' ἕνα δάσος τὶς πρῶτες ἡμέρες τοῦ φθινοπώρου· ὁ ἥλιος ποῦ καὶ ποῦ περνοῦσε μέσα ἀπὸ τὰ ἀραιὰ κλαδιά, ἕνας πύργος ἐρημωμένος ἀντιφεγγιζόταν μελαγχολικὰ σὲ μία γαλάζια λίμνη. Μιὰ κόρη περνοῦσε κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα. Σιωπηλή, μυστηριώδης περνᾶ κάτω ἀπ' τὰ δένδρα, πηγαίνει ἀπὸ ἕνα κόσμο ξένο, σ' ἕνα ἄλλο κόσμο μακρυνό...

Εἶχε προσπαθήσῃ νὰ τῆς μιλήσῃ διὰ μέσου τοῦ τοίχου. Τὰ δάχτυλά του τῆς ἔλεγαν τὴν ἀγάπη του: «Ποιὰ εἶσαι; Καταλαβαίνω πὼς θᾶσαι νέα καὶ ὥμορφη καὶ σὲ ἀγαπῶ... Εἶμαι δυνατὸς σὰν τὸ λιοντάρι. Ἄμα νυχτώσῃ θὰ ρίξω τὸν τοῖχο νάρθῳ κοντά σου. Θὰ σὲ κρύψω μέσα στὸ στῆθος μου σὰν πουλάκι καὶ θὰ φύγω μ' ἐσένα μακρυά...»

Ἐκείνη ἄκουε τοὺς χτύπους χωρὶς νὰ ἐννοῇ, γιατὶ δὲν εἴξευρε τὸ μυστικὸ ἀλφάβητο. Τῆς ἔφθανε ποὺ καταλάβανε πίσω ἀπ' τὸν τοῖχο μιὰ καρδιὰ φιλική, μία φωνὴ ποὺ τὴν ἔκραζε. Ἐπήγαινε συχνὰ καὶ κολλοῦσε τ' αὐτί στὸν τοῖχο, προσπαθῶντας νὰ ἐννοήσῃ τί τῆς ἔλεγαν. Χτυποῦσε κι' αὐτὴ καμμιὰ φορὰ σὰν ν' ἄξερα τὰ δάχτυλά τη· νὰ μιλήσουν. Ἡ ἄλλοτε πάλι, ἄμα βράδυαζε, ξαπλωνόταν κατὰ γῆς κοντὰ στὸν τοῖχο καὶ κτυτοῦσε γιὰ νὰ δῇ ἂν κι' αὐτὸς βρισκόταν ἐκεῖ στὴν ἴδια θέσι, ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Ἔμεναν ἔτσι, κι' ἐκεῖνος μὲ τὰ δάχτυλα τῆς ἔλεγε τραγούδια καὶ τῆς ξεμολογιῶταν τὴν ἀγάπη του.

Αἰσθανόταν χωρὶς νὰ καταλαβαίνῃ πὼς κάθε κτύπος τὴν ἄγγιζε στὴν καρδιά. Καὶ ἀκουμποῦσε τότε τὸ μέτωπο στὸν τοῖχο.

Μιὰ μέρα συνέβη κάτι ποὺ ἀναστάτωσε τὴ φυλακή. Ἕνας φυλακισμένος εἶχε ἀνακαλύψει πὼς ἔστησαν τὴ λαιμητόμο μπρὸς στὴ φυλακή. Ὅλη τὴ νύχτα σὰν τὶ βροχὴ ποὺ χτυπᾶ τὴν ὑδροδόχη, οἱ χτύποι τῶν τοίχων στέναζαν στὴν ἀπελπιστικὴ σιωπὴ καὶ πολλαπλασιαζόταν:

Περνοῦσαν πρῶτα ἀπὸ τοῖχο σὲ τοῖχο, ἔπειτα ἀπὸ πάτωμα σὲ ὀροφή. Ἔλεγαν συμβουλές, παρηγορίες, ἐρωτήσεις καὶ ἀποχαιρετισμούς.

Οἱ νυχτερινοὶ αὐτοὶ κρότοι, ἦταν σὰν νὰ χτυποῦσε τὰ φτερά τους, στοὺς τοίχους, ὁ ἄγγελος τοῦ θανάτου. Τέλος ὁ θόρυβος ἔσβυσε λίγο λίγο, καθένας στὸ κελλί του ἀναθυμῶνταν τὴ ζωή του.

Τὴν ἴδια ἐκείνη νύχτα τὰ χτυπήματα τοῦ γείτονα τῆς κόρης εἶχαν πάρει ἕνα παράδοξο τόνο. Τὰ δάκτυλα ἔτρεμαν ἀπὸ πυρετό. Χωρὶς ἄλλο θὰ εἶχε κάτι σοβαρὸ νὰ τῆς πῇ, κάτι ποὺ δὲν μποροῦσε ν' ἀναβληθῇ.

Οἱ κρότοι ἱκέτευαν, ἦταν βιαστικοί, κι' ἔπειτα ἔσβυσαν σὰν σὲ λυγμό. Ἐκείνη ἐμίντευσε πὼς ἀκουμποῦσε τὸ πρόσωπο του στὸν τοῖχο, πὼς τὸν ἐφιλοῦσε, πὼς τὸν ἔξυνε μὲ τὰ νύχια του.... Δὲν ἐννοοῦσε ὅμως σὰν τὶ μυστικὸ ἤθελε νὰ τῆς ἐμπιστευθῇ.

Ὁ ἄνεμος οὐρλιαζε ἔξω, κουνοῦσε τὰ μικρὰ σιδερένια παράθυρα καὶ περνοῦσε μέσα ἀπὸ τὰ κάγκελα. Ποτὲ δὲν φάνηκε στὴ κόρη φριχτότερη ἡ φυλακή της. Πολλὲς φορὲς ξαναχτύπησε γιὰ νὰ φωνάξῃ τὸ γείτονά της, μ' αὐτὸς τώρα ἐσώπαινε σὰν νὰ τῆς κρατοῦσε κάκια. Τότε κι' αὐτὴ πεισματωμένη πῆγε καὶ ξαπλώθηκε στὸ στρῶμα της. Ἀμετρη λύπη τῆς ἔσφιγγε τὴν καρδιά, ἤθελε νὰ πάῃ πάλι νὰ τὸν φωνάξῃ, ἐπερίμενε ὅμως νὰ πάῃ αὐτὸς πρῶτος.

Ἡ ἡσυχία τῆς φυλακῆς ἦταν ἀπαισία. Οἱ κρότοι εἶχαν παύσῃ· μόνο τὰ βήματα κἄποιου σκοποῦ ἠχούσαν μακρυσμένα. Στὸ τέλος, τρομαγμένη σηκώθηκε, ἔτρεξε ἐπὶ τὸν τοῖχο ἐχτύπησε, ζήτησε παρακαλῶντας, κλαίοντας ξεσχίζοντας τὸ πρόσωπο στὶς πέτρες.

Καὶ ψιθύριζε μὲ τὸ λαιμὸ στεγνό:

— Ἀπάντησέ μου. Τὶ κάνεις; Τὶ συμβαίνει; Φοβᾶμαι ἡ δύστυχη. Πές μου! Μίλησέ μου!

Λ. Β. Παλμύρας

ἕνα ἀρραβωνιαστικὸ ποὺ τὸν λένε Μπόλες...Τοῦ γράφω σὰν νὰ ἦταν στ' ἀλήθεια. Κι' ἐγὼ εἶμαι ἡ Τερέζα. Μοῦ ἀπαντᾶ λοιπόν· τοῦ ξαναγράφω καὶ μοῦ ξαναγράφει...

Ἐννοῦσα τέλος... Ντρεπόμουν κι' αἰσθανόμουν σὰν κᾶτι νὰ μὲ πνίγῃ, νὰ πονῶ... Στὸ πλάϊ μου δυὸ βήματα ἀπὸ μένα, ἐζοῦσε ἕνα ἀνθρώπινο πλάσμα χωρὶς κανένα, κανένα στὸν κόσμο ποὺ νὰ τοῦ δείξῃ κἄποια συμπάθεια. Χωρὶς συγγενεῖ, χωρὶς φίλο... Κι' αὐτὸ τὸ πλάσμα, τὸ ἀνθρώπινο, εἶχε φαντασθῆ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα φίλο, ἕνα ἐραστή.

— Νά, γιὰ δῆτε, ἐξακολούθησε ἡ Τερέζα. Μοῦ γράφετε ἕνα γράμμα γιὰ τὸν Μπόλες, ἐζήτησα ἀπὸ ἕνα ἄλλον νὰ μοῦ τὸ διαβάσῃ, καὶ ὅταν μοῦ τὸ διαβάζουν κι' ἀκούω φαντάζομαι πὼς ὁ Μπόλες αὐτὸς ζῇ πραγματικά.

Παρακαλῶ καὶ μοῦ γράφουν μίαν ἀπάντησι τοῦ Μπόλες στὴν Τερέζα του — σὲ μέ. Σὰν μοῦ τὴν διαβάσουν, πιστεύω σχεδὸν πὼς εἶνε ἀλήθεια ἀρραβωνιαστικός μου καὶ μοῦ γράφει ἀπὸ κεῖ κάτω... Ἔτσι ἡ ζωή μου δὲν εἶνε πιὰ τόσο βαρειά... ξαλαφρώνει λίγο ἀπὸ τὴν φρίκη καὶ τὴν πίκρα...

Ναί!... Βέβαια... Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, δυὸ φορὲς τὴν ἑβδομαδα τακτικά, ἔγραφα τὰ γράμματα τῆς Τερέζας πρὸς τὸν Μπόλες καὶ τοῦ Μπόλες πρὸς τὴν Τερέζα.

Καὶ σὲ βεβαιῶ ἔγραφα πολὺ καλά, τὶς ἀπαντήσεις πρὸ παντός... Κι' αὐτὴ ἄκουε ποὺ τῆς τὰ διάβαζα, κι' ἔκλαιε, ἐβρυχᾶτο μὲ τὴ χοντρὴ φωνή της. Γιὰ ἀνταμοιβὴ μοῦ διώρθωνε τὰ φορέματα μου, τὸ καπέλλο μου, ὅ,τι ἄλλο...

Μετὰ τρεῖς μῆνες τὴν συνέλαβαν, δὲν ξέρω γιατί, καὶ τὴν ἐφυλάκισαν. Τώρα βέβαια θᾶχῃ πεθάνῃ.

***

.... Ὁ φίλος μου ἐτίναζε τὴν στάκτη τοῦ τσιγάρου του, ἐκύτταζε τὸν οὐρανὸ σκεπτικὸς κι' ἐξηκολούθησε:

— Νά!... Ὅσο περισσότερο δοκιμάσῃ τὴν πίκρα τῆς ζωῆς τόσο ἐπιθυμεῖ τὴν καλωσύνη καὶ τὴν ἀγάπη... Ἀλλὰ δὲν τὸ καταλαβαίνουμε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, προσκολλημένοι στὶς ἰδέες μας καὶ βλέποντες τὸν πλησίον μας μέσα ἀπὸ τοὺς καπνοὺς τῆς φιλαυτίας καὶ τῆς πεποιθήσεως γιὰ τὸ δῆθεν ἀναμάρτητόν μας. Εἴμεθα ἀνόητοι, καὶ εἴμεθα σκληροί. Λέμε: Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἔπεσαν... Τὶ σημαίνει ἄνθρωποι ποὺ ἔπεσαν;... Πρὶν ἀπ' ὅλα εἶνε ἀνθρώπινα ὄντα, ὅπως καὶ μεῖς μὲ τὰ ἴδια ὀστᾶ, τὸ ἴδιο αἷμα, τὴν ἴδια σάρκα, τὰ ἴδια νεῦρα. Μᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνουν αὐτὸ κάθε μέρα αἰῶνες τώρα.

Ἀλήθεια ὅμως, ἂς τ' ἀφήσωμε. Ὅλα αὐτὰ εἶνε τόσο παλιά... ποὺ δὲν ἀξίζει ὁ κόπος νὰ ξαναλέῃ κανείς... γιὰ ποιὸ λόγο;

Μετάφρ. **Φλ.**